

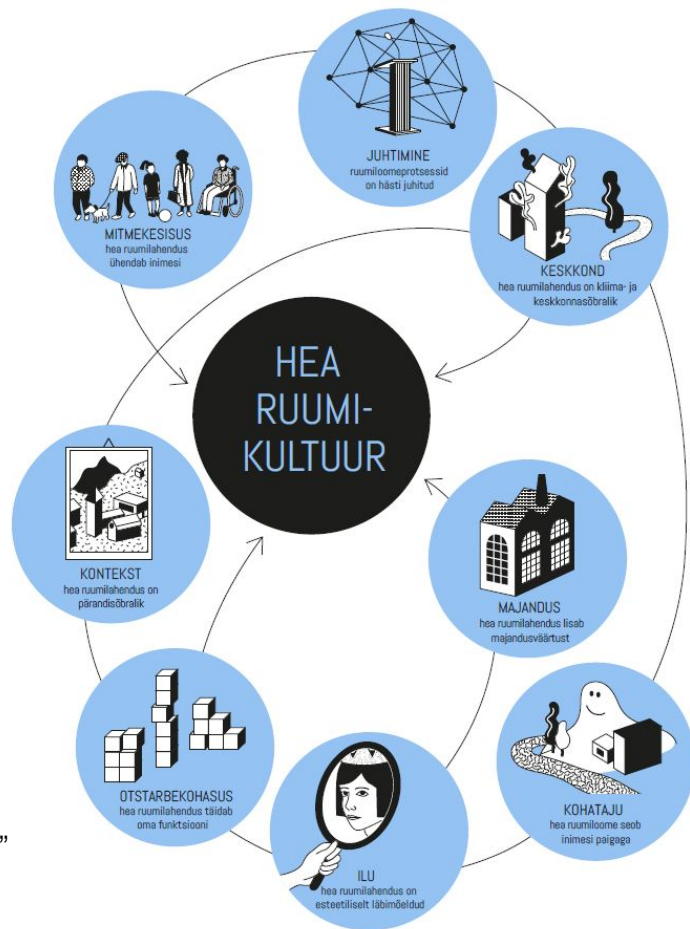
Johanna Jõekalda
Kultuuriministeerium

Salapärane miski?

**Davosi kvaliteedikriteeriumite rakendamisest
Ukraina peremajade ja taskukohasuse tööühma näitel**

Tartu Planeerimiskonverents
2025

Davosi kvaliteedikriteeriumid

Davosi deklaratsioon

“Kvaliteetse ruumikultuuriga Euroopa poole”

Davosi kvaliteedikriteeriumid

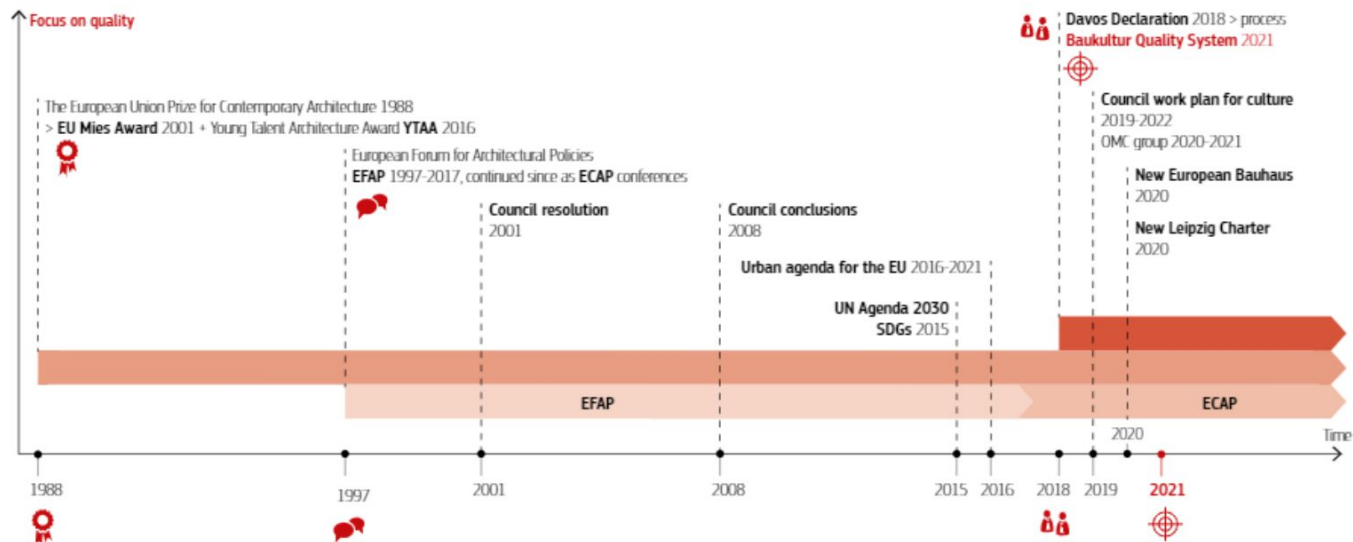

Diagramm ruumi kvaliteedieesmärkidele keskenduvatest tegevustest Euroopa Liidus

Diagrammil joonistub välja tegevuste hoogustumine viimasel 5 aastal (OMC raport)

kvaliteetne ruumikultuur

high quality *Baukultur*

Davosi deklaratsioon

“Kvaliteetse ruumikultuuriga Euroopa poole”

Davosi kvaliteedikriteeriumid

Tehti **reaktsioonina** ehitatud keskkonna ja maastike **kvaliteedi langemisele** kogu Euroopas.

Seab ruumile mõju avaldavate tegevuste eesmärgiks **loodava keskkonna kultuurilise kvaliteedi**.

Rõhutab et **elukeskkonna kujundamine on kultuuriline akt**.

Davosi deklaratsioon

“Kvaliteetse ruumikultuuriga Euroopa poole”

Davosi kvaliteedikriteeriumid

KVALITEETSE RUUMI ALUSPÕHIMÕTTED

Kvaliteetne ruum on tehis- ja looduskeskkonna tasakaalustatud ruumiline tervik, mis hõlmab välisruumi ja siseruumi. Säätv ja tervikliku elukeskkonna kavandamine ja loomine (ruumiloo) sisaldab planeerimis- ja projekteerimistevast (sh ruumilist planeerimist, arhitektuuri, maastuarhitektuuri), ehitustevast ning muude ruumituste (nt liikuse ja liikumisvõimaluste, teenuste, metsaajajandamise jne) ruumilist haldamist, eesmärgiga muuta olemasolev elukeskkond ruumitustega pikas vaates võimalikult paljudele paremaks. Kvaliteetse ruumilahenduse eelduseks on hea ja läbimõeldud ruumituse ehk ruumi arengut mõjutav valitsemistasandi otsus. Järgnev loetelu käitleb hea lahenduse põhimõtteid, millega ruumitust eelalumnisel arvestada.

Aja- ja asjakohasus

— hea ruumilahendus on **teadmispõhine** ja kasutab antud hetkel teadolevat ja sobivamat parimat teadmist ning kujundab uusi teadmisi ja oskusi. **Ruumilahenduse ja -teadlikkuse** kasv atab ühiskonnas paremini kujundada häid ruumilahendusi. Ruumipädevus on asjatundlikkus ja vastutusvõime ruumi arengut mõjutavate otsuste kujundamisel ja elluviimisel. Ruumituse (sh ruumiliste planeeringute) puhul jälgitakse, et nende põhimõtted oleksid elluviimisel ajakohased ja nende ruumilahendused tulevikuvastes kohandata, kuna nende mõju ehitatud keskkonna arengule on ajaliselt pikk.

Osttarbekus

— hea lahendus aluseks on ruumi vastavus kasutaja vajadustele ja erinevate kasutusotstarvete tumistamine. Ühe kasutusotstarbega ruumid on erandikud, hea ruumilahendus põhineb erinevate kasutusviiside ja ruumikasutajate koostoimel. Lahendus on kavandatud otstarvetel hästi kasutatav. Hea kasutatavus tähendab siseruumide puhul üldjuhul mugavat, otstarbekohast ruumiaotust, mõõltpäigutust, valgustingimusi, sisekliima juhtimist. Ruumid ja alad on sobiva suurusega ja omavahel loogiliselt seotud. Näiteks elamu sobib hästi elamiseks, teater sobib

hästi etenduse andmiseks ja lavastuste ettevalmistamiseks, tänavad sobivad liikumiseks nii inimestele kui autodele ja pakuvad lisaks võimalust seal ka pikemalt viibida. Otstarve võib hoonel või linnaruumi lahenduse eluea jooksul muutuda, seega on ka **paindlikkus** otstarbeluse kõrval oluline.

Kohandatus

— hea lahendus laseb ennast tellimuse, ühiskondliku või majandusliku olukorra muutudes kohendada. Ruumiliste lahenduste muutmise on kallis. Seetõttu laseb hea lahendus ennast uues olukorras võimalikult väikeste ümberetegemistega järgmises funktsioonis kasutada. Kuna tulevik ei ole ette teada ei tellijale, arhitektile ega omavalitsusele, saab kestlikust tavaliselt põhiliselt spetsiifilise funktsionaalsuse arvet, kasutusvõimalust mitmekesistamise kaudu.

Säästlikkus ja tõhusus

— lahendus kasutab majanduslikke ressursse arukalt ja minimeerib ehitise **elukaare kulusid** ilma järeleandmiseta ruumikvaliteedis. Ruumilise lahenduse kuldene tuleb arvestada kavandamise, projekteerimise, ehtamise, kasutamise, korraldolu ja lammutamise kulusid, samuti kaudseid kulusid, mis on vajalikud liikuvuse, energia- ja toidutootmise, hariduse, tervishoiu ja kahte tagamiseks ning peajärgi teisi seonduvaid kulusi. Ruumilise lahenduse säästlikkus ilmneb võimalikult paljude kulurühmade koostöös. Kõigi elukaare protsesside puhul eelneb ehitusele täpne ja kõikehõlmav kavandamine, et saavutada parim ruumikvaliteet majanduslikult mõistlikul tingimustel. Kvaliteet ja tõhusus on teatud koostöömeetodid mõeldakse läbi ruumikoostööprotsessi algajaks. Hea ruumilahendus lisab **majanduslikku väärtust** luues parema kvaliteediga ja vastupidavamaid arendusobjekte ning soodsa tingimusi rahvamajanduse arenguks.

Kliimakohtus ja keskkonnasõbralikkus

— hea ruumilahendus arvestab **klimamuutustega**. Hea lahendus on **keskkonnasõbralik** — ta näeb looduskeskkonnas väärtuslikku ühisressursi, ning hoiab, arendab ja võimendab ruumilise keskkonna looduslike komponente, samuti pakub lahendusi elurikkuse säilitamiseks ja suurendamiseks. Tühermaad võetakse muuhulgas kasutusele taastuvenergia tootmiseks, valdavalt kujundatakse neist inimsõbralik, kus on oma koht nii kohaspeetifilisel loodusel kui ka inimesel. Kahaneva elamiskonna tingimustes kohandatakse asumid kompaktsemale.

Ohutus ja tervislikkus

— hea ruumilahendus tagab terviskusi, turvalise ja ohutu elukeskkonna ning soodustab terviselike eluviise.

Kvaliteetse ruumi aluspõhimõtted

Davosi kvaliteedikriteeriumid

otstarbekohane

funktsionaalne, etteantud ruumiprogrammile ja nõuetele vastav, kõigi kasutajate vajadusi arvestav

esteetiliselt nauditav

meelelist kogemust pakkuv, silmapaistva arhitektuurilise kvaliteedi ja kunstilise väärtusega, läbitöötatud detailidega

kohalikku konteksti arvestav

ümbritsevaga kooskõlas, hästi integreeritud, piirkondlikke eripärasid arvestav

mitmekesisust soodustav

inimesi ühendav, sotsiaalseid sidemeid ja ühtekuuluvustunnet tugevdav, kaasav

kliima-ja keskkonnasõbralik

energiatõhusust, kliimamuutust ja elurikkust arvestav, läbimõeldud materjalikasutuse ja renoveerimistsükliga, olude muutumisel ümber kohandav

majanduslikult elujõuline

ehituslikult ökonoomne, minimaalsete hoolduskuludega, ehitusmaterjalide ja tervikobjekti elukaart arvestav, piirkonda väärtust lisav

hea kohatunnetusega

aitab kaasa kuuluvustunde ja enesemääratluse tekkimisele, toetab identiteeti, säilitab koha ehedust

teadlikult juhitud ruumiloomeprotsessi läbi sündinud

valdkondadeüleseid eksperte kaasav, parimatest praktikatest lähtuv, kaasava otsustusprotsessiga loodud

Davosi kvaliteedikriteeriumid

1. JUHTIMINE

- Kas protsess on teaduspõhine ja kas järgitakse parimaid tavasid?
- Kas asjameesd ruumiloome eksperti ja ametiasutused on kaasatud protsessi igasse etappi?
- Kas protsessi juhivad valdkondadeleesed meeskonnad?
- Kas projektkonkursi korraldamine on vajalik? Kas hankemenetlusel on väärtuspõhised (mitte üksnes kulupõhised)?
- Kas planeerimisjärgus kaasatakse arhitektuurinõukodasid/eksperte?
- Kas protsess tugineb uuringutele, sh disainuurimistele? Kas protsess loob uusi teadmisi ja oskusi?
- Kas otsustamisprotsess on kaasav (sealhulgas kogukonna osalus ja hõlmatus)? Kas toimub ulatuslik arutelu koha kvaliteedi üle?
- Kas see on osa integreeritud kestliku arengu strateegiast?
- Kas riske ja mõjude hindamine on läbi viidud koos ruumiloome spetsalistidega?
- Kas kvaliteedihindamismärkide saavutamise mõõtmisel rakendatakse järelevalvesüsteemi?

5. MITMEKESISUS

- Kas sekumine hoiab ära segregatsiooni, gentrifikatsiooni ja gettojumise selles piirkonnas?
- Kas omandi-investeeringumudelid soodustavad elujõulise ja mitmekesistatuse naabruskondade teket?
- Kas sekumisega luuakse kasutajasõbralikku ruumi, mis lubab erinevate kasutusviiside ja kasutajate kombinatsioonide?
- Kas see pakub mitmekesist, atraktiivset ja mugavat era- ja avalikku ruumi erinevate koostöömõjudeks?
- Kas sekumise kasutusega üldkasutatavad ja avalikud ruumid on piisavalt kättesaadavad?
- Kas isaks vastutusele erandimise eest on ka vastutus üldkasutatava ruumi eest projektis elanike vahel jagatud (nt osalusprotsessi kaudu jne)?
- Kas sekumine endendab kehtivaid elutingimusi ja tugevdab sotsiaalselt vastupanuvõimet, luues kvaliteetset, kättesaadavat, taskukohast ja juurdepääsetavat elamispinda?
- Kas sekumine põhineb universaalsaanil põhimõtetel – juurdepääsetavusel kõigi jaoks? Kas selles kasutatakse asjakohaseid takistusteta lahendusi?
- Kas on kavandatud kasutusüraurigid, et mõtta ja jälgida kasutajate rahulolu ja suhetumist kohaga?

2. FUNKTSIONAALSUS

- Kas projekt on eesmärgipärane ja/või kohandatud selle konkreetse kasutusviisi või korduskasutuse jaoks? Kas lahendus toetab kõigi kasutajate vajadusi, püüdis ja tugevusi?
- Kas projekt vastab planeerimis-, arhitektuuri- ja ehtsuskirjadele ja -normidele?
- Kas projekt kajastab piirkondlike/kohalike eripärasid ning kutsub üles kasutama kohalike materjale ja oskusi?
- Kas projekt on piisavalt paindlik, et seda saaks kasutada mitmel otstarbel? Kas seda saab kohendada muutuvate tingimuste ja vajadustega, säilitades samas põhimõtted ja -väärtused?
- Kas on loodud terviklik linnaaru ja kergesti lipipärasid (linna) maastik, sh hajasalad?
- Kas projektiga toetatakse ja edendatakse inimeste heaolu ja tervisele eluvisi? Kas projekt toetab madalat liiklustõhusust ning kas liiklusruumi saab kasutada jalgi ja jalgrattaga?
- Kas projekt suurendab turvalisust ja ohutust, sealhulgas toimetulekut loodusõnnetustega?
- Kas kavandatud ruumilahenduste tehnilist toimivust on piisavalt kontrollitud? Kas lahendus hõlmab eksperimentaalseid lahendusi?

6. KONTEKST

- Kas koha ajalugu on enne sekumist uuritud ja põhjalikult analüüsitud?
- Kas projektis tunnustatakse kultuuripärandit selgelt ühise hõvena ja mitmekesistatuse jagatud vastutust?
- Kuidas on sekumise koostöös (rahvusvaheliste) kultuuripärandi standardite ja põhimõtete?
- Kas tulevaste põlvkondadele on endist viisi juurdepääs kogu rikkalike kultuuripärandi või lähedased tunnusjooned kaduma? Kui jah, siis kuidas tajuvad seda tulevased põlvkonnad?
- Kas pärandimaastiku autentsust ja terviklikkust on säilinud ja ehk isegi paranenud?
- Kas sekumine on igal tasandil koostöös ümbritseva linnapiidi, avatud maastiku, arhitektuurilise kompositsiooni, värvide ja materjalidega?
- Kas olemasoleva hoonepärandi ja uute hoonete vahel on tasakaal, koostöö ja/või kas nad täiendavad teineteist? Kas uued hooned on naabruskonna arenduste (ajaloosilise) struktuuriga hästi integreeritud?
- Kas olemasoleva hoonestuse ja hoonepärandi jätkuvat kasutamist, kohandatud korduskasutamist ja head hoidamist eelistatakse uutetele ehitistele?

3. KESKKOND

- Kuidas projekt mõjutab keskkonda?
- Kuidas on arvestatud kliimamuutustega kohanemist, kliimakaitset ja CO2-neutraalsust?
- Kas on peetud nõu elanike, kogukondade ja sidusrühmadega ja kuidas on neid kaasatud?
- Kas projektis võetakse arvesse ruumi tulevast hoidusvajadust?
- Kas projekt saab kohandada, kui selle funktsionaalsus muutub kasutajate muutuvate vajaduste tõttu?
- Kas sekumine põhineb vastutustundliku maakasutuse ja asutuste kompaktsuse põhimõtetel?
- Kas see toetab loodusväärtuste säilitamist ja võimendamist?
- Kas see edendab bioloogilist mitmekesistust (geneetiline, liikide ja ökosüsteemide mitmekesisus)?
- Kas see on kooskõlas vee määramisega: vältida, vähendada, parandada, taaskasutada ja (seepärast) ringluse võtta?
- Kas projekt aitab vältida saaste? Kas see toetab kestlikku liikuvust?
- Kas kasutatud materjalid on toodetud kohapeal?

7. KOHATUNNETUS

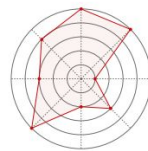
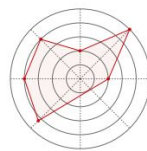
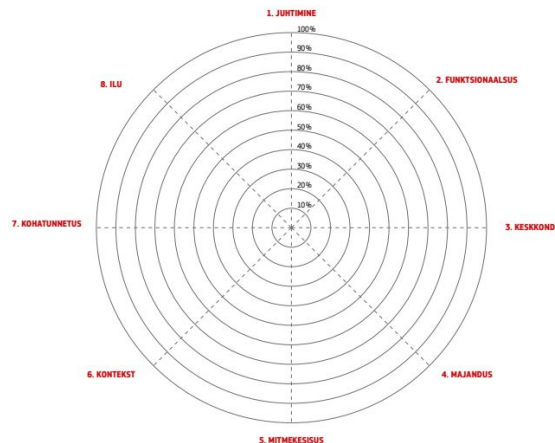
- Kas sekumine toetab identiteeti ja seotust kohaga ning aitab seega avaliku ruumi arendamisel tekkimisel?
- Kas ruumikasutus on kooskõlas koha jätkusuutlikkusega, ruumi funktsiooni säilitamise või parandamisega ning toetab inimeste toimetulekut ja elurikkust?
- Kas sekumine suurendab sotsiaalseid suhteid võimalusi, tugevdades ühist nägemust eri identiteetide ja kodanikuühkusest?
- Kas projektiga luuakse ja toetatakse enesemääratlemise aspekte?
- Kas sekumise tugevdab seotust looduse ja maastikuga?
- Kas koha vahetus ümbruses on kergesti lipipärasid ja kvaliteetseid hajasaladid?
- Kas projekt keskendub pigem ruumiväärtuste säilitamisele ja parandamisele kui suurtele ümberkorraldustele?
- Kas koha ehitust on võimalik säilitada, eriti kui projekt sisaldab (uute) kasutusviiside jaoks uut kaasaegset kujundust?

4. MAJANDUS

- Kas sekumine on pikas perspektiivis majanduslikult elujõuline võrreldes lühiajalise kasuga?
- Kas tegemist on kvaliteetset ehitustegervust hõlmava projektiga, mis suurendab koha väärtust?
- Kas olekurõngi kulud on mõistlikud, ilma et tehtaaks järeleandmis ruumikvaliteetide?
- Kas renoveerimissüklit on asjakohaselt kaalutud?
- Kas on kaalutud kumulatiivset ülevaadet võimalikult paljudest kulurühmadest?
- Kas planeerimise varases etapis on kaalutud kõiki asjakohaseid koostöömeetodeid, mis toetavad kvaliteeti ja tõhusust?
- Kas lahendus muudab elaniku elu mugavamaks, tõstes ligipääsu erinevatele avalikele teenustele, asutustele ja kaupadele?
- Kas projektis kasutatakse parimal viisil ära olemasolevaid ja avaliku ruumi ning parandatakse nendele juurdepääsu?
- Kas projektiteerimise, ehitamise ja haldamise säästlikkust suurendab koha taskukohasust? Kuidas suurendab projekt inimväärtust (seda näitab näiteks maksevõimalus)?

8. ILU

- Millega oleks ruumi ja miljöö esteetiline mõju selle kogajatele? Kas avaliku ruumi esteetiliselt on hoolikalt läbimõeldud?
- Kas projekt kajastab arhitektide arusaama hoonestatud keskkonna parimast kvaliteetist, tugevdes ühtlasi nende loominguviisile, teadmistele ja oskustele luua tasakaalutatud lahendusi nii materjalikasutuse kui ka ruumidetailide osas?
- Kas ruumilahendus on mõistlikult kavandatud ja oskuslikult ehitatud?
- Kas sel on kunstiline mõõde?
- Kas ruumilahendus tugevdab seost koha, ümbruse ja inimeste vahel?
- Kas see aitab inimestel end vabalt tunda?
- Kas lahenduse meeleline taju / mõju (sealhulgas nägemis-, kuulmis-, kompimis- ja haistamisvõime) ning koha esteetiline väärtus (sealhulgas tasakaal, proportsioon, kompositsioon, rütm, dünaamika, rühmasutus/ kontrast, ligend, poodus, materjalid, mahu, läbipaistvus/ läbipaistmatus, avatus/suletus, ehtsus jne) on hoolikalt läbimõeldud?

4. Kui erinevateks ehitisteks
Ara täiend, võid need nägja
näha nähtu selles.

Kvaliteedihindamissüsteem

Eestikeelne tööleht olemasolevate ja uute arenduste hindamiseks

Arhitektuuripreemiad

KULTUURKAPITALI ARHITEKTUURI SIHTKAPITAL / AASTAPREEMIA

Palde Gümnaasium

Tallinna Pelgulinna
Riigigümnaasium

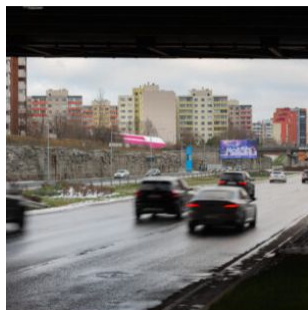
Rakvere Riigigümnaasium

Mustjala pansionaat ja
päevakeskus

Põro maja

Tallinna Kunstihoone
Lasnamäe paviljon

Kloogaranna maamaja

Mulgi Elamuskeskus

Arhitektuuripreemiad
arhitektuuripreemiad.ee

Arhitektuuripreemiad

Vana-Kalamaja tänav (Kavakava)

Kodanikuaktivismist sündinud kõiki kaasav linnaruum

Arhitektuuripreemiad

Logi saun (Liina-Liis Urke, Regina Viljasaar-Frenzel, Kaisa Sööt ja Margit Säde)

Eesti Arhitektuuripreemiad 2024 laureaat

Ruumiteadlikkuse tõstmine

Keskparki onnilaager Tartus

Kureeritud elurikkus — Arhitektuurikool (foto:Luisa Greta Vilo)

Ruumiteadlikkuse tõstmine

Keskparki onnilaager Tartus

Kureeritud elurikkus — Arhitektuurikool (foto:Luisa Greta Vilo)

Ruumiteadlikkuse tõstmine

Keskparki onnilaager Tartus

Kureeritud elurikkus — Arhitektuurikool (foto:Luisa Greta Vilo)

Ruumiteadlikkuse tõstmine

Rubiini plats Viljandis

(foto: Kristina Libe)

Ruumiteadlikkuse tõstmine

Rubiini plats Viljandis
(foto: Kristina Libe)

Ruumiteadlikkuse tõstmine

Rubiini plats Viljandis

(foto: Kristina Libe)

Ruumiteadlikkuse tõstmine

Varese residentuur Valgas

Kollektii.v (foto: Lill Volmer)

Ruumiteadlikkuse tõstmine

Varese residentuur Valgas

ConstructLab (foto: ConstructLab))

Ruumiteadlikkuse tõstmine

Varese residentuur Valgas

Pipraoja ideevõistlus

Veneetsia Arhitektuuriennaal

Eesti väljapanek “Las ma soojendan sind”

Keiti Lige, Helena Männa, Elina Liiva

Veneetsia Arhitektuuriennaal

Eesti väljapanek “Las ma soojendan sind”

Keiti Lige, Helena Männa, Elina Liiva

Veneetsia Arhitektuuribiennaal

Eesti väljapanek “Las ma soojendan sind”

Keiti Lige, Helena Männa, Elina Liiva (foto:Andres Tarto)

Taskukohasuse tööühm

Gentle Urban Renewal

Austria, Viin

Taskukohasuse tööruhm

Care Blocks

Colombia, Bogota

Taskukohasuse tööühm

New Story

Mehhiko, Etzatlan

Taskukohasuse tööühm

Villa Verde (Tšiili)

Alejandro Aravena (Elemental)

Taskukohasuse tööühm

Quinta Monroy (Tšiili)

Alejandro Aravena (Elemental)

Taskukohasuse tööühm

Bicentennial park (Santiago, Tšiili)

Alejandro Aravena (Elemental)

Ukraina peremajad

Konkursi esikoha tööd

Dagopen, Kuu, Molumba, Koko

Ukraina peremajad

Search ArchDaily

Projects

Images

Products & BIM

Professionals

News

Store

Log in

Sign up

ArchDaily / Architecture News / DAGOpen OÜ Wins Architectural Competition to Design Modern Family Home in Ukr.

DAGOpen OÜ Wins Architectural Competition to Design Modern Family Home in Ukraine Crisis

Save

Written by Nour Fakharany

Published on August 02, 2023

Konkursi võidutöö Hata

Dagopen (autorid Oleksi Volodõmõrovõtš Pahomov, Jaan Kuusemets, Anna Solts ja Oksana Buzjak)

RELATED ARTICLES

Norman Foster Foundation and Arup Deliver Kharkiv Reconstruction Masterplan

The Historic Center of Odesa, in Ukraine, Added to UNESCO's World Heritage in Danger List

MORE ARCHITECTURE NEWS

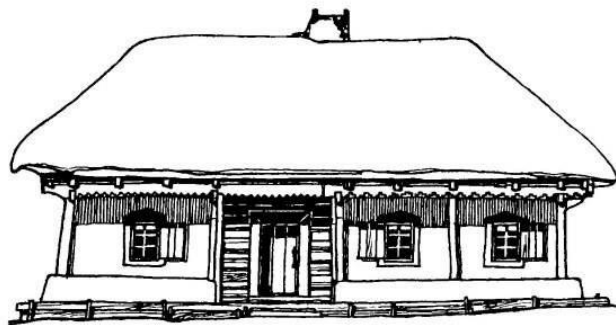
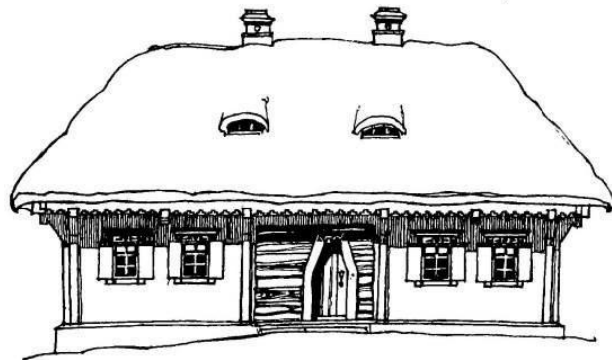

"Concrete Landscape": Álvaro Siza's Documentary Is Available for Streaming Now

An Architect's Guide to Copenhagen: Sofia Lund

Ukraina peremajad

Konkursi võidutöö Hata

Dagopen (autorid Oleksi Volodõmõrovõtš Pahomov, Jaan Kuusemets, Anna Solts ja Oksana Buzjak)

Хата на Полтавщині, початок XX ст.

Ukraina peremajad

Konkursi võidutöö Hata

Dagopen (autorid Oleksi Volodõmõrovõtš Pahomov, Jaan Kuusemets, Anna Solts ja Oksana Buzjak)

Ukraina peremajad

Konkursi võidutöö Hata

Dagopen (autorid Oleksi Volodõmõrovõtš Pahomov, Jaan Kuusemets, Anna Solts ja Oksana Buzjak)

Kokkuvõte

Kvaliteet ei pea olema kallis

Kvaliteeti tuleb nõuda ka kriisiprojektides

Kvaliteedikriteeriumite delegaatideks peavad olema ka arhitektid ise

Kontakt

johanna.joekalda@kul.ee

Aitäh!

Kontakt

johanna.joekalda@kul.ee